

УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

**Кафедра богослов'я та суспільствознавчих дисциплін
імені Академіка УАН Івана Луцького**

**Робоча програма навчальної дисципліни
Політологія**

ВИБІРКОВА ДИСЦИПЛІНА

Освітньо-професійні програми першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 081 «Право»

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри богослов'я та суспільствознавчих дисциплін імені Академіка УАН Івана Луцького гуманітарного факультету університету 30 серпня 2018 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри
кандидат філософських наук, ліценціат
теології

_____ О.І. Савчук
30.серпня 2018 р.

ВСТУП

Метою навчальної дисципліни «Політологія» є формування системи знань у студентів про основні поняття політології, про суспільно-політичні процеси, форми правління та державного устрою, політичні партії, національні рухи, усвідомлення сутності, соціального призначення та функцій політичної науки, її ролі та місці в системі наук, сприяння формуванню у студентів національної свідомості, наукового мислення у сфері політики, політичної культури, зацікавленості у поглибленні і розширенні світогляду.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

- ознайомити студентів зі світовим та українським політичним надбанням, основними політологічними школами і течіями, видатними досягненнями політичної думки;
- сприяти оволодінню системою наукових знань про політичне життя та суспільно-політичні процеси;
- сформувати категоріальну базу наукового уявлення про політику, політичну соціалізацію особи, місце і роль громадянина в політичній діяльності;
- сприяти формуванню національної культури і патріотизму;
- сприяти формуванню правової культури особи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати: об'єкт, предмет і метод політології, володіти її понятійно-категоріальним апаратом; світові і вітчизняні політологічні школи, концепції і напрямки; політичні феномени і цінності: політична діяльність, політичний процес, політична влада, політичний режим, політична система, політичне лідерство, політичний конфлікт, політична культура, демократія, консенсус, громадянське суспільство; основні політичні партії, громадські організації та рухи; суть і функції держави в політичній системі суспільства.

вміти: розпізнавати різні види владних відносин, специфіку політичної влади, її сутність, структуру, характерні ознаки і функції; орієнтуватися в проблемах поділу влади, формах державного устрою і формах державного правління; розпізнавати прояви прямої і представницької демократії, сприяти їх утвердженню в сучасному українському суспільстві; формувати і відстоювати свою життєву (політичну) позицію, чітко розуміти свої громадянські права, свободи і обов'язки, відстоювати принципи громадянського суспільства і правової держави; давати раціонально-критичну оцінку діям різних політичних партій і лідерів з позицій загальнонаціональних інтересів; орієнтуватися в міжнародному політичному житті, геополітичній обстановці, мати уявлення про місце і статус України в сучасному світі; об'єктивно і критично оцінювати життєво важливу соціальну інформацію тощо.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчального курсу	
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань 08 «Право»	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість модулів – 3	Спеціальність 081 «Право»	Вибіркова	
		Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 120	Ступінь вищої освіти: бакалавр	1-й	2-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		22	8
		Семінарські	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2,5		20	2
		Самостійна робота	
		48	110
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 1,6

для заочної форми навчання – 1/8

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студентів на семінарських заняттях здійснюється за чотирибальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ЄКТС
90-100 балів	5 «відмінно»	A
80-89 балів	4 «дуже добре»	B
65-79 балів	4 «добре»	C
55-64 бали	3 «задовільно»	D
50-54 бали	3 «достатньо»	E
35-49 балів	2 «незадовільно»	FX
1-34 бали	2 «неприйнятно»	F

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, метод проектної роботи.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом виконання студентами:

- 1) тестових завдань;
- 2) написанням есе;
- 3) презентацій і виступів на наукових заходах;
- 4) підсумкового екзамену у тестовій формі.

• Словесні

Розповідь-пояснення використовується під час навчання студентів на протязі лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повість, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу залежить головним чином від уміння викладача розповідати, дохідливості та доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – це діалог між викладачем та студентом, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати студента на активізацію отриманих знань. Саме з допомогою їх викладач активізує діяльність студентів, ставлячи їм запитання для розмірковування, розв'язання проблемної ситуації.

Лекція служить для пояснення теми; її типовими ознаками, є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, уведення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

- **Наочні методи**

Люстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та показі власної думки.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

- **Навчальна робота під керівництвом викладача** – самостійна робота. До неї належать написання рефератів, самостійні письмові роботи, контрольні роботи, написання тестів.

Контроль

Перевірка глибини засвоєння знань, рівня сформованості навичок та умінь студентів відбувається у формі поточного, проміжного та підсумкового видів контролю.

Поточний контроль здійснюється через оцінювання усних відповідей щодо проблем для обговорення, передбачених планом семінарських занять, а також шляхом:

- проведення експрес-опитувань,
- тестування,
- підготовки доповідей і рефератів,
- написання самостійних і контрольних робіт.

При оцінюванні враховується глибина теоретичних знань та практичних навичок студентів і вміння застосовувати їх на практиці.

Проміжний контроль передбачає перевірку рівня засвоєння студентами теоретичного і практичного матеріалу модулів і здійснюється в межах семестру наприкінці планового вивчення курсу.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену після закінчення вивчення навчальної дисципліни.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I

Тема 1. Структура політичного життя.

1. Зміст політичного життя, його мета, структура та форми здійснення.
2. Політичний інтерес як джерело політичної діяльності.
3. Основні форми політичних зв'язків.
4. Характерні риси політичного життя.
5. Моделі політичного життя.
6. Політика як соціальне явище.
7. Суть та роль політики в суспільному житті.
8. Основні підходи до з'ясування суті політики.
9. Суб'єкти та об'єкти політики.
10. Взаємодія політики з іншими сферами суспільного життя.
11. Внутрішня політика та зовнішня політика, їх взаємозв'язок.

Тема 2. Сутність і види влади.

12. Влада як суспільне явище.
13. Соціальне призначення влади.
14. Взаємозв'язок влади і авторитету.
15. Проблема авторитету.
16. Принцип розподілу влади.
17. Основні види влади: політична, економічна, духовна, сімейна.
18. Властивості політичної влади.
19. Структура та основні характеристики апарату управління.
20. Умови формування професійного апарату управління як спеціалізованого органу реалізації влади.
21. Бюрократія як феномен влади і управління. Бюрократія та її сутність.
22. Основні концепції бюрократії.
23. Номенклатура як породження командно-адміністративної системи управління.
24. Противаги бюрократизму і обмеження форм його прояву.

Тема 3. Суб'єкти політичного життя.

25. Поняття політичної людини.
26. Політичні інтереси особи.
27. Основні типи взаємовідносин людини і політики: стан залучення людини до політики; стан відчуження або аномії; стан повного злиття людини і політичної структури.
28. Поняття і види соціальних груп (малі та великі соціальні групи). Групові інтереси.
29. Основні види етнічних об'єднань та їх роль в політичному житті.
30. Сутність і ознаки сучасних націй.
31. Місце націй в соціальній структурі.
32. Релігійні інститути і політична система.

33. Політичність релігійних інтересів.

34. Особливості політичного значення поняття «громадськість». Основні форми організації громадськості (асоціативні та інституційні).

Тема 4. Політична система.

35. Суть політичної системи як різновиду соціальної системи.

36. Функції політичної системи.

37. Структура політичної системи.

38. Плюралізм як принцип функціонування політичної системи.

39. Типологія політичних систем.

40. Особливості формування політичної системи в Україні.

Змістовий модуль II.

Тема 5. Політичні інститути сучасного демократичного суспільства.

41. Суть та структура політичних інститутів.

42. Держава як інститут політичної системи.

43. Природа та сутність держави, її ознаки та функції.

44. Державні інститути та органи.

45. Класифікація органів державної влади.

46. Сутність правової та соціальної держави.

47. Становлення правової держави в Україні.

48. Інститути громадянського суспільства.

49. Особливості становлення політичних інститутів у сучасній Україні.

Тема 6. Політичні партії, суспільно-політичні організації та рухи.

50. Особливості політичних партій, їх індикатори.

51. Функції політичних партій у суспільстві.

52. Суть та роль політичних партій в демократичному суспільстві.

53. Виникнення та розвиток політичних партій в Україні.

54. Історичний шлях української багатопартійності.

55. Сучасна українська багатопартійність.

56. Суть суспільно-політичних організацій та рухів.

57. Основні види та форми об'єднань.

58. Соціально-політичні об'єднання та рухи в Україні.

Тема 7. Політичні еліти та лідерство у сучасній Україні.

59. Історичні витоки виникнення і еволюція політичних еліт в Україні.

60. Проблеми розвитку політичних еліт сучасної України.

61. Соціальний портрет сучасної політичної еліти України.

62. Теоретико-методологічні проблеми політичного лідерства.

63. Формування політичного лідерства в Україні.

64. Суть політичного процесу.

65. Структура політичного процесу.
66. Режими проходження політичного процесу.
67. Типи політичного процесу.
68. Етапи політичного процесу.
69. Особливості політичного процесу в сучасній Україні.
70. Організація політичної діяльності. Зміст політичної діяльності. Основні риси політичної діяльності.

Тема 8. Політична стабільність і політичні конфлікти.

71. Суть політичної стабільності.
72. Фактори стабільності.
73. Політичний конфлікт.
74. Причини та форми прояву політичних конфліктів.
75. Типологія конфліктів.
76. Основні шляхи розв'язання конфліктів.
77. Політичні конфлікти та кризи сучасної України.

Тема 9. Вибори і виборчі системи.

78. Роль виборів в демократичному суспільстві.
79. Організація та проведення виборів.
80. Основні види виборчих систем.
81. Вплив виборчої системи на партійну систему суспільства.
82. Референдум як пряме, безпосереднє звертання до виборців.
83. Особливості становлення виборчої системи в Україні.
84. Поняття політичне прогнозування, його суть і специфіка.
85. Об'єкти та предмет прогнозування політичних явищ і процесів.
86. Співвідношення політичного прогнозування з іншими напрямками прогнозування.
87. Методи політичного прогнозування: методи експертизи, екстраполяції, моделювання, метод системного аналізу.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усь ого	у тому числі				усь ого	у тому числі			
		л	п	с	с.р.		л	п	с	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
Змістовий модуль 1.										
Тема 1. Структура політичного життя.	6	2		2	6	14	2			12
Тема 2. Сутність і види влади.	6	2		2	6	12				12
Тема 3. Суб'єкти політичного життя.	6	2		2	6	14	2			12
Тема 4. Політична система.	6	2		2	6	14				14
Разом за змістовим модулем1	40	8		8	24	54	4			50
Змістовий модуль 2.										
Тема 5. Політичні інститути сучасного демократичного суспільства.	10	2		2	6	12				12
Тема 6. Політичні партії, суспільно-політичні організації та рухи.	10	2		2	6	12				12
Тема 7. Політичні еліти та лідерство у сучасній Україні.	8	2		2	4	14	2			12
Тема 8. Політична стабільність і політичні конфлікти.	10	4		2	4	12				12
Тема 9. Вибори і виборчі системи.	12	4		4	4	16			2	14
Разом за змістовим модулем2.	50	14		12	24	66	2		2	62
ПК			30							
Усього годин	120	22	30	20	48	120	8		2	110

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Базова:

1. Вербець В.В. Політологія: навчальний посібник для студ. вищих навчальних закладів / В.В.Вербець. – Київ: Кондор, 2015. – 550 с.
2. Давидов П.Г., Кальянов А.В., Кирилова О.М., Поцулко О.А., Фадєєва Г.С. Політологія: навч. посіб. для студ. ВНЗ / МОН України. – 2 вид., перероб. і доп. – Донецьк: Норд-Прес, 2015. – 216 с.
3. Дворецька Г. В. Політологія. Навчальний посібник / К.: КНЕУ, 2016. – 72 с
4. Кондович В.Ю. Політологія (схеми і таблиці) / Чернігівський держ. ін-т права, соціальних технологій та праці. – Чернігів, 2014. – 167с.
5. Лукашевич М.П. Політологія: загальний курс: Навч. посіб. / М.П. Лукашевич, М.В. Туленков. – К.: Каравела, 2015. – 408 с.
6. Нестуля О.О., Нестуля С.І. Політологія: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 272 с
7. Перегуда Є.В. Політологія: навчальний посібник / Є.В. Перегуда та ін. – К.: КНУБА, 2016. –140с
8. Полторак І.С., Колісник Л.О., Лаптурова Я.О. Політологія. Навч. посібник. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2015. – 112 с.
9. Сірий Є.В. Політологія: навчальний посібник / Є.В. Сірий; МОНУ. – В ид. 3-є, виправл. та доп. – Київ : Атіка, 2012. – 492 с.
10. Політологія: історія та сучасність: Навчальний посібник / За ред. А. Ручки – К.: Ін-т соціології НАН України, 2007. – 363 с.
11. Політологія : Підруч. для вузів / За ред. В. Г. Городяненка. – 3-тє вид., перероб. та допов. – К. : Академія, 2008. – 544 с.
12. Політологія: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів – 2-ге вид., доопр., доп / за заг. ред. В.І.Докаша. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. – 448 с.
13. Політологія: підручник / Ю.Ф.Пачковський, Н.В.Коваліско, І.В.Городняк та ін.; за ред. Ю.Ф.Пачковського. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. - 418с.
14. Політологія: Підручник. / За ред. Осипової Н. П. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 336 с.

15. Політологія: Підручник. / За ред. Пічі В. М. – Львів: «Магнолія Плюс», 2005– 277с.
16. Червінська Т. Г. Політологія: Навчальний посібник / Т. Г. Червінська. – К.: МАУП, 2007. – 248 с.
17. Черниш, Н.Й. Політологія: Підручник за рейтингово-модульною системою навчання / 5-те вид., перероб. і доп./ Н.Й Черниш. – К.: Знання, 2014. – 486 с.
18. Юрій М. Ф. Політологія. Підручник / М. Ф. Юрій. – К.: Дакор, 2015. – 552 с.

Додаткова:

1. Анурин, В.Ф. Политология: Учебник для вузов / В.Ф. Анурин, А.И. Кравченко. – СПб.: Питер, 2014. – 432 с.
2. Батыгин Г.С., Подвойский Д.Г. История политологии. – М.: Наука и образование, 2017. – 444 с.
3. Брайсон В. Гендер и политика времени. Феминистская теория и современные дискуссии. – Пер. с англ.. - К.: Центр учебной литературы, 2011 – 248 с.
4. Волков Ю.Г. Політологія: учебник / Ю.Г. Волков. – Изд. 3-е, перераб. и доп. – М.: Альфа-М : ИНФРА-М, 2010. – 448 с.: ил.
5. Демичева А.В. Посібник до вивчення курсу «Політологія» / А. В. Демичева. – Д.: РВВ ДНУ, 2015. – 36 с.
6. Елсуков А.Н., Данилов А.Н. Предыстория политологии. М.: Изд-во «ТетраСистемс», 2014. – 192 с.
7. Єфендієв, А.Г. Политология. Учебное пособие для вузов / А. Г. Єфендієв. – М.: Изд-во «Инфра-М», 2016. – 656 с.
8. Здравомыслов А.Г. Политология: теория, история, практика. – М: Наука, 2014. – 382 с.
9. Історія політичних теорій і вчень: навч.-метод. посіб. для студ. ден. форми навчання / Державний ун-т інформаційно-комунікаційних технологій / О.М. Іщенко (уклад.). – К.: Видавництво ДУІКТ, 2015. – 195 с.
10. Клементьев Д.С., Маслова А.Г. Введение в политологию. Материалы к лекциям. – М.: МАКС-Пресс, 2016. – 140 с.

Словники:

1. Бабосов Е.М. Политология: Энциклопедический словарь / Предислов. Г. В. Осипова. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 480 с.
2. Богомаз К.Ю. Категоріально-термінологічна база політології: Навч. посібник / К.Ю. Богомаз, Л.М. Сорокіна, К.В. Познанська. – Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2011. – 184 с.
3. Словарь-справочник по политологии / А.А. Акмалова [и др.]. – М.: Дашков и К°, 2011. – 304 с.
4. Современный иронический социально-политический словарь / В. Г. Головаха; ДНУ. – Д. : ДНУ, 2008. – 112 с.
5. Тезаурус политологии. Тематический словарь-справочник / Под ред. Ж.Т. Тощенко. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2009. – 489 с.
6. Політологія: терміни, поняття, персоналії. Навчальний словник-довідник. Укладачі: В.М.Піча, Ю.В.Піча, Н.М.Хома та ін. аг. ред.. В.М.Пічі. – К.: «Каравела», Львів: «Новий світ-2000», 2012. – 480 с.

Інформаційні ресурси:

1. Политология. Гидденс Энтони. http://www.koob.ru/giddens_a/politology_g
2. Политология. Аверьянов Л.Я. http://www.koob.ru/averjanov_l_y/ politologia_averyanov
3. Политология: курс лекций. Радугин А.А. <http://www.koob.ru/radugin/ lectures>
4. Политология: Общий курс. Кравченко А.И. http://www.koob.ru/kravchenko_a/ politology_general_course
5. Политология. Гидденс Энтони. http://www.koob.ru/giddens_a/